

STORTINGET

Representantforslag 93 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Terje Halleland, Marius Arion Nilsen, Bengt Rune Strifeldt, Per-Willy Amundsen og Hans Andreas Limi

Dokument 8:93 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Halleland, Marius Arion Nilsen, Bengt Rune Strifeldt, Per-Willy Amundsen og Hans Andreas Limi om fordeling og bruk av tilgjengelig kraft

Til Stortinget

Bakgrunn

Trygg tilgang på stabil og rimelig kraft er en forutsetning for mye av industrien og bosettingen i Norge og har vært det i over 100 år. Rimelig vannkraft har bidratt til arbeidsplasser og verdiskaping og har vært en viktig faktor i oppbyggingen av det norske velferdssamfunnet. Bevissthet om dette bør være særdeles viktig for politikerne. Det er befolkningens og industriens behov som må være grunnlaget når rammevilkårene for energiproduksjon og næringsutvikling legges. Myndighetenes oppgave er å legge til rette for en utvikling som gir arbeidsplasser og velferd i Norge.

Kraftunderskudd

Flere aktører melder nå om risiko for kraftmangel og fortsatt stigende priser. I løpet av få år kan kraftoverskuddet være borte, og enkelte regioner vil oppleve kraftunderskudd. Dette kan føre til høye priser og i verste fall behov for utkoblinger.

I dag er systemet slik at aktører har rett til tilknytning og adgang til elektrisitet. Det gjelder blant annet mange nye industrisatsinger og elektrifisering av eksisterende industri. Miljødirektoratet har i «Grønn omstilling: Klimatiltaksanalyse for petroleum, industri og energiforsyning» anslått at Norge i 2030 vil trenge rundt

34 TWh ekstra for å omstille eksisterende industri og møte kraftbehovet for pågående prosjekter. Det faktiske behovet vil sannsynligvis være enda større, da man i Miljødirektoratets analyse ikke har tatt med det økte kraftbehovet som eventuelle etableringer av batterifabrikker, datalagring og hydrogenproduksjon i Norge vil føre til. Inkluderer man disse etableringene, vil kraftbehovet langt overstige 50 TWh innen 2030. THEMA Consulting Group AS og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) antyder et behov på rundt 57 TWh.

Norges kraftoverskudd vil være borte om få år om dagens forbruk fortsetter og nye etableringer gjennomføres. I Sør-Norge øker etterspørselen etter kraft betydelig mer enn ny produksjon, noe som vil føre til et kraftunderskudd i regionen allerede i 2026.

Forslagsstillerne vil videre vise til at Statnett har bedt om at regelverket rundt leveringsplikt blir vurdert på nytt:

«Bestemmelsen om tilknytningsplikt ble etablert i en annen tid, med kraftoverskudd og relativt begrensede planer om ny kraftbasert virksomhet. Situasjonen er nå snudd på hodet, med et energioverskudd som reduseres raskt, og få planer om ny kraftproduksjon»,

skrev Statnett i brev til Olje- og energidepartementet i desember 2022.

I september 2022 ferdigstilte Statnett sin Områdeplan Nord. Denne omfatter Nordre Nordland, Troms og Finnmark. Områdeplanen beskriver i detalj situasjonen som er under oppseiling i nord. Utgangspunktet er at området i et normalår har energibalanse med et effektoverskudd på sommeren og underskudd på vinteren. I områdeplanen skriver Statnett at det med økende forbruk og vesentlige endringer av kraftbalansen vil bli kapasitetsbegrensninger. Det pekes på at det med kjente planer om ny industri, alminnelig forbruk og elektrifise-

ring av transport vil bli en forbruksøkning fra dagens 1 470 MW til opp imot 5 000 MW. Rundt 2 000 MW av økningen ønskes realisert i løpet av de nærmeste fem årene, og tilnærmet alt innen ti år. Det er store planer i regionen innen ny industri som batteriproduksjon, ammoniakk, hydrogen og datalagring, i tillegg til elektrifisering av Melkøya. Dette øker kraftbehovet betydelig.

Kriterier for tildeling

I en slik situasjon er det selvfølgelig behov for økt kraftproduksjon, men kraftproduksjon av volummessig betydning tar tid å få på plass. I tiden før ny kraft kan knyttes til kraftnettet, må det derfor innføres nye kriterier for hvem som skal stå først i køen for tildeling av tilgjengelig kraft.

Sterkere nett og økt produksjon

Om kjente forbruksøkninger i nord blir gjennomført, vil det oppstå behov for både et sterkere nett og økt produksjon i området. Statnett har vært svært tydelig på at en gjennomføring av dagens planer vil medføre kraftunderskudd. Kraftunderskudd vil gi betydelig høyere priser og medføre stor fare for rasjonering. De samme utfordringene ser man innenfor alle prisregionene i Norge.

Elektrifisering av sokkelen hindrer etableringer

Olje- og energidepartementet mottok i desember 2022 en plan for økt gassproduksjon og elektrifisering av Hammerfest LNG på Melkøya. Elektrifiseringen av anlegget vil medføre et behov for 300 MW og store investeringer i ny kraftlinje både frem til Hammerfest og ut til anlegget på Melkøya. Det vil ikke være kraft til noen annen industri om Melkøya får tilgang på denne kraften. Elektrifiseringen krever så mye kraft at den hindrer annen industrietablering, som i større grad kunne tilbudt ny verdiskaping og arbeidsplasser.

Forslagsstillerne er generelt motstandere av elektrifisering av sokkelen med kraft fra land. Petroleums-katteregimet gjør dette til lønnsomme investeringer for petroleumsbransjen, noe som gjør at konkurransen om kraften ikke skjer på like vilkår. Med dagens kraftsituasjon på land bør det ikke lenger gis muligheter for petroleumsnæringen til å elektrifisere aktivitet på norsk sokkel.

Kostnaden ved elektrifisering av sokkelen er så langt beregnet til ca. 50 mrd. kroner for Equinors anlegg alene. I denne beregningen er det ikke tatt hensyn til

den store prisøkningen på betong, stål og andre bygge- og industrivarer. Det kan derfor forventes at kostnaden blir vesentlig høyere enn 50 mrd. kroner. I tillegg kommer kostnaden for husholdninger og næringsliv med økte strømpriser og økt nettleie, som følge av økt etterspørsel etter strøm, og behov for økte investeringer i kraftnettet. I sum påfører dette næringsliv og innbyggere enormt store og unødvendige kostnader.

Forslagsstillerne erkjenner at stortingsflertallet har bedt næringen om å kutte klimagassutslippene med 50 prosent fra norsk sokkel innen 2030. I den nye situasjonen med økt etterspørsel etter kraft på land og ødeleggende høye priser bør denne målsettingen utsettes frem til det er etablert ny kraft og nettet er kraftig forsterket.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sørge for at regelverket rundt leveringsplikt og tilknytningsplikt revideres slik at det kan tas større hensyn til tilgjengelig kraft og nettilgang og til de samfunnsøkonomiske effektene av et prosjekt.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at elektrifisering av sokkelen utsettes til det er etablert ny kraft og forsterkninger av kraftnettet i området, slik at elektrifisering ikke går ut over etablering av annen industri. Tilgjengelig erstatningskraft er en forutsetning før godkjenning for elektrifisering tillates.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at elektrifisering av landbaserte petroleumsindustri-anlegg i Norge utsettes til det er etablert ny kraft og forsterkninger av kraftnettet i området. Tilgjengelig erstatningskraft er en forutsetning før godkjenning for elektrifisering tillates.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at alle petroleumsrelaterte prosjekter som har fått reservert kapasitet på sentralnettet skal revurderes. Hvis det ikke er tilgjengelig erstatningskraft skal prosjektet avslås.
5. Stortinget ber regjeringen stanse og utsette elektrifiseringsprosjektet Hammerfest LNG på Melkøya.

18. januar 2023

Terje Halleland

Bengt Rune Strifeldt

Marius Arion Nilsen

Per-Willy Amundsen

Hans Andreas Limi

